

QORTI KOSTITUZZJONALI

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF JOSEPH AZZOPARDI
PRESIDENT**

ONOR. IMĦALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO

ONOR. IMĦALLEF ANTHONY ELLUL

Seduta ta' nhar il-Ġimgħa 27 ta' Marzu 2020

Numru 2

Rikors maħluf numru 33/2007 JPG

**A.I.Ċ. Joseph Barbara, Josephine mart
Raymond Azzopardi *proprio* kif ukoll bħala
prokuratriċi tal-imsiefra Anna Maria mart
Salvatore Saddemi, Patricia mart David
Anastasi, u Greta mart Anthony Bartolo Parnis;
u b'dikriet tal-11 ta' Ottubru 2016 Patricia
Anastasi wehdedha assumiet l-atti f'isimha**

v.

**Myriam Vella; u b'dikriet tat-18 ta' Ġunju 2015
isseggaħ fil-kawża l-Avukat Ġenerali, illum
Avukat tal-Istat**

1. Dan huwa appell kemm tal-Avukat Ġenerali, illum Avukat tal-Istat, kif ukoll appell incidental tal-attriċi minn sentenza mogħtija fit-17 ta' Ottubru 2018 mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili. Il-fatti rilevanti huma dawn:

2. Din il-kawża nbdiet kontra l-konvenuta Myriam Vella wehdedha b'talba għall-iżgumbrament tagħha minn fond proprjetà, dak iż-żmien, tal-awturi tal-attriċi u llum tal-attriċi wehdedha billi l-konvenuta kienet qiegħda żżomm dak il-fond bla titolu wara li għalaq it-titolu li kellha ta' enfitwewsi fl-14 ta' Ġunju 2002.
3. Il-konvenuta ressqet l-eċċezzjoni li għandha titolu taħt l-art. 12A tal-Kap. 158.
4. Billi dehrilha li l-art. 12A tal-Kap. 158 kien bi ksur tal-jedd tagħha għat-tgawdija ta' hwejjigħa, u għalhekk ma għandux ikollu effett, l-attriċi talbet illi jissejjaħ fil-kawża l-Avukat Ġenerali sabiex l-ewwel qorti tkun tista' tisma' l-kawża wkoll fil-kompetenza kostituzzjonali tagħha. It-talba ntlagħget b'dikriet tat-18 ta' Ġunju 2015, u l-Avukat Ġenerali wiegħeb fit-3 ta' Lulju 2015.
5. Bis-sentenza tas-17 ta' Ottubru 2018 li minnha sar l-appell l-ewwel qorti sabet illi l-art. 12A tal-Kap. 158 kien bi ksur tal-jedd tal-attriċi mħares taħt l-art. 1 tal-Ewwel Protokoll tal-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali ["l-Ewwel Protokoll"] u ordnat *inter alia* l-iżgumbrament tal-konvenuta Vella.
6. L-ewwel qorti tat is-sentenza li minnha sar dan l-appell bis-saħħa tal-kompetenza li jagħtiha l-art. 4(3) tal-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea ["Kap. 319"] *contrario sensu* li jgħid hekk:

»4. (3) Jekk f'xi proċedimenti f'xi qorti li ma tkunx il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili jew il-Qorti Kostituzzjonali tqum xi kwistjoni dwar il-ksur ta' xi

wieħed mid-Drittijiet tal-Bniedem u Libertajiet Fundamentali, dik il-qorti għandha tibgħat il-kwistjoni quddiem il-Prim' Awla tal-Qorti Ċivili kemm-il darba fil-fehma tagħha t-tqanqil tal-kwistjoni ma tkunx sempliċement frivola jew vessatorja; u dik il-qorti għandha tagħti d-deċiżjoni tagħha fuq kull kwistjoni mibgħuta quddiemha skont dan is-subartikolu u, bla ħsara għad-disposizzjonijiet tas-subartikolu (4), il-qorti li quddiemha tkun qamet il-kwistjoni għandha tiddisponi mill-kwistjoni skont dik id-deċiżjoni. «

7. Billi l-kwistjoni qamet quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, ma kienx hemm ħtiegħa ta' referenza u dik il-qorti setgħet tagħti deċiżjoni fuq il-kwistjoni hija stess, kif fil-fatt għamlet. L-Avukat Ġenerali mbagħad ressaq dan l-appell tallum b'rikors tal-11 ta' Ġunju 2018 li għalih wiegħbet l-attriċi, b'rikors inċidentali, fis-26 ta' Ġunju 2018. L-attriċi ressqet l-eċċezzjoni li l-appell kellu jittressaq quddiem il-Qorti tal-Appell u mhux quddiem din il-qorti.
8. Appell minn deċiżjoni bħal dik mogħtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili jintlaqat bl-art. 34 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili:

»34. Hlief meta jkun hemm provdut mod ieħor f'dan il-Kodiċi jew f'kull liġi oħra, mis-sentenzi tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili jista' jsir appell lill-Qorti tal-Appell:

»Iżda fil-każijiet fejn kawża li tkun inbdiet permezz ta' rikors ġuramentat, u fejn ebda deċiżjoni espliċita ma tkun intalbet u ngħatat dwar l-interpretazzjoni tal-Kostituzzjoni skont l-artikolu 95(2)(d)¹ tal-imsemmija Kostituzzjoni, tkun ġiet deċiża mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili b'sentenza li fiha jkunu ġew diskussi u deċiżi punti ta' liġi dwar drittijiet fundamentali tal-bniedem jew referenzi għall-Kostituzzjoni bħala parti mill-meritu tal-kawża, il-Qorti tal-Appell għandha xorta waħda titqies li hija kompetenti u li għandha ġurisdizzjoni biex tiddeċiedi appell minn tali sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili. «

9. L-appell tallum jintlaqat mill-art. 34 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili għax: il-kawża nbdiex b'rikors maħluf u ma nbdiex

¹ »95. (2) il-Qorti Kostituzzjonali ... jkollha ġurisdizzjoni li tisma' u tiddeċidi -

»... ..

»(d) appelli minn deċiżjonijiet ta' xi qorti ta' ġurisdizzjoni oriġinali f'Malta fuq kwistjonijiet dwar interpretazzjoni ta' din il-Kostituzzjoni li ma jkunux dawk li jistgħu jaqgħu taħt l-artikolu 46 ta' din il-Kostituzzjoni. «

b'rikors kostituzzjonali; ebda deċiżjoni espliċita ma ntalbet u ngħatat dwar l-interpretazzjoni tal-Kostituzzjoni taħt l-artikolu 95(2)(d) tal-Kostituzzjoni; u fis-sentenza li ngħatat ġew diskussi u deċiżi punti ta' liġi dwar drittijiet fundamentali tal-bniedem. L-appell għalhekk kellu jsir quddiem il-Qorti tal-Appell, mhux quddiem din il-qorti².

10. Billi għalhekk l-appell sar ħażin quddiem din il-qorti, il-qorti qiegħda tiddikjarah irritu u ma tqisux aktar. L-istess konsiderazzjonijiet igħoddu wkoll għall-appell inċidentali mressaq mill-attriċi. Billi l-partijiet ressqu wkoll appell quddiem il-Qorti tal-Appell, li hija l-qorti kompetenti, ma huwiex meħtieġ li l-atti jintbagħtu quddiem dik il-qorti kif irid l-art. 741(b) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.
11. L-ispejjeż tal-appell ewlieni jħallashom l-Avukat tal-Istat; dawk tal-appell inċidentali tħallashom l-attriċi.

Joseph Azzopardi
President

Giannino Caruana Demajo
Imħallef

Anthony Ellul
Imħallef

Deputat Reġistratur
mb

² Ara *Michael Debono Ltd et v. Awtorità ta' Malta dwar l-Ambjent u l-Ippjanar*, Kost. 12 ta' Frar 2016; *Vincent Arnaud et v. Strickland Ltd et*, Kost. 30 ta' Settembru 2016;